

Історико-політичні проблеми сучасного світу:
Збірник наукових статей. – Чернівці:
Чернівецький національний університет,
2020. – Т. 41. – С. 126-134
DOI: 10.31861/mhpi2020.41.126-134

Modern Historical and Political Issues:
Journal in Historical & Political Sciences. – Chernivtsi:
Chernivtsi National University,
2020. – Volume. 41. – pp. 126-134
DOI: 10.31861/mhpi2020.41.126-134

УДК 327.81(481):620.9

© Ірина Лук'янова¹

Роль Норвегії в розвитку відновлюваної енергетики в країнах, що розвиваються в контексті «нішевої дипломатії»

Забезпечення загального доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії проголошено однією з сімнадцяти цілей сталого розвитку 2016-2030. У статті в контексті концепції «нішевої дипломатії» досліджено участь Норвегії в розвитку відновлюваної енергетики в країнах, що розвиваються. Окреслено підходи до визначення поняття «нішева дипломатія». У випадку Норвегії доцільно говорити про появу своєрідної ніші «good power», одним з проявів якої є її екологічно-енергетична складова, зокрема в рамках допомоги країнам, що розвиваються. Зазначено, що серед скандинавських країн Норвегія є найбільшим інвестором в розвиток відновлюваної енергії в країнах, що розвиваються, як через державні, так і через приватні компанії, що свідчить про наявність в них потужного норвезького кластеру компаній-промоутерів відновлюваної енергетики. Досліджено інституції країни та основні канали в контексті надання допомоги для розвитку відновлюваної енергії та проаналізовано їх географічну структуру. В роботі використовувались методи порівняння, систематизації і узагальнення даних. Зроблено висновок, що підтримка сфери відновлюваної енергетики стала одним з елементів позиціонування Норвегії як «доброї сили», що сприятиме посиленню міжнародно-політичної вагомості країни.

Ключові слова: Норвегія, нішева дипломатія, інвестиції, зовнішня політика, національна ідентичність, мала країна, відновлювальні джерела енергії, міжнародна допомога.

Norway's Role in Renewable Energy Development in Developing Countries Within the Framework of "Niche Diplomacy"

One of the United Nations sustainable development goals for 2016-2030 is ensuring universal access to affordable, reliable, sustainable and modern energy sources. The trend towards increasing the use of renewable energy sources is common for both developed and developing countries. In the context of the concept of "niche diplomacy", the article analyzes Norway's participation in the renewable energy development in developing countries. The article outlines different definitions of the concept of "niche diplomacy" which becomes important foreign policy instrument for countries seeking to realize their foreign policy ambitions on the international arena. One of such countries is Norway which nowadays takes the particular niche of "good power" emphasizing moral dimension of its foreign policy and demonstrating its willingness to take responsibility for the development of other countries. One of the element of this niche is Norway's providing environmental and energy assistance to developing countries. Through the implementation of relevant policies, Norway receives both recognition by major powers and primus inter pares status among other states, which also seek international political recognition by focusing on "moral dimension" of their own foreign policy.

Among the Scandinavian countries, Norway is the largest investor in the development of renewable energy in developing countries both through public and private companies meaning that there exists a strong Norwegian cluster of renewable energy promoters therein. The article analyzes activities and geographical structure of Norway's institutions and major channels of aid which are main promoters of foreign assistance for the development of renewable energy in developing countries. The author argues that in contrast to other Nordic countries, Norway provides larger sums of support for renewa-

¹ Аспірантка кафедри міжнародних відносин і зовнішньої політики Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Україна. E-mail: irina_lukianova16@ukr.net; <http://orcid.org/0000-0001-5441-2893>.

ble energy development in developing countries through a grant mechanism and active involvement of private companies. In recent years support for the renewable energy sector has become one of the elements of Norway's positioning on the international arena as a "good power". In turn, it contributes to increasing of its international weight and enhancing its foreign policy status.

Keywords: Norway, niche diplomacy, investments, foreign policy, national identity, small country, renewable energy, international assistance.

Постановка наукової проблеми та її значення. Забезпечення загального доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії проголошено однією з сімнадцяти цілей сталого розвитку 2016-2030, затверджених у 2015 р. на саміті ООН з питань сталого розвитку. Попри те, що цілі сталого розвитку не носять юридично зобов'язуючого характеру, уряди більшості високорозвинених країн світу мобілізують зусилля, спрямовані на їх досягнення. За даними ООН, на сьогодні більше 1 мільярда людей у всьому світі або кожен сьомий не мають доступу до електроенергії (в основному населення Африки на південь від Сахари та Азії). На думку експертів ООН, для подолання цієї проблеми необхідне потрійне збільшення щорічних інвестицій в стійку енергетичну інфраструктуру, з приблизно 400 мільярдів доларів до 1,25 трильйона доларів до 2030 р.

Динамічний розвиток в останнє десятиріччя відновлювальних джерел енергетики, а також високий економічний ефект їх використання суттєво зміцнили її позиції у структурі світового енергетичного балансу. Так, на період до 2035 р. очікується, що вона забезпечуватиме третину сукупного обсягу виробництва електроенергії. Лідерами в застосуванні відновлювальної енергетики є північні країни, в енергетичних балансах яких частка використання відновлюваної енергетики складає більше 1/3 (Швеція (55%), Фінляндія (41%), Данія (36%), Норвегія) і спостерігається стійка тенденція до подальшого зростання їх застосування². Тенденція до збільшення використання відновлювальних джерел енергетики спостерігається і в країнах, що розвиваються. При чому, це відбувається за рахунок диверсифікованих джерел фінансування. Норвегія, як країна, складовою стратегії якої є екологічно-енергетичний напрямок розвитку, ставить одним з пріоритетних завдань в даному контексті надання допомоги країнам, що розвиваються з тим, щоб збільшити частку населення у світі, що матиме доступ до екологічно чистих джерел енергії.

В даному аспекті актуальність даного дослідження полягає у з'ясуванні ролі Норвегії в розвитку відновлюваної енергетики в країнах, що розвиваються, в рамках застосування концепції «нішевої дипломатії». Вивчення методів та інструментів надання допомоги Норвегією дозволить оцінити ефективність їх застосування в контексті реалізації політики «good power».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В основу даної роботи покладені дослідження європейських та українських дослідників, таких як Бусарев Д. В., G.Evans., M. Furu, A.Henrickson., C. Ingebritsen. Зазначені дослідження стосуються різних аспектів сучасного стану та перспектив розвитку відновлювальної енергетики в Україні та світі. Більшість досліджень вчених з даного напрямку стосуються питань розвитку відновлювальних джерел енергетики в контексті диверсифікації світового енергоринку. В даній статті проводиться дослідження ролі Норвегії в розвитку відновлюваної енергетики в країнах, що розвиваються, за рахунок використання інструментів в рамках концепції «нішевої дипломатії».

Мета статті – дослідити та довести провідну роль Норвегії в розвитку відновлюваної енергетики в країнах, що розвиваються. Завданнями визначено аналіз інструментів надання допомоги Норвегією в контексті реалізації політики «good power».

Виклад основного матеріалу дослідження. Норвегія, будучи середньою державою, має обмежені шанси на здобуття ролі детермінуючої сили на міжнародній арені, внаслідок чого одним із способів досягнення нею міжнародно-політичного визнання стає спеціалізація в певній сфері або сферах міжнародної політики, які, зазвичай, не становлять значного інтересу для великих держав. Така спеціалізація малих та середніх держав отримала назву «нішевої дипломатії», визначення якої було вперше запропоноване виконуючим обов'язки міністра закордонних справ Австралії Гаретом Евансом. На думку Еванса, «нішева дипломатія» насамперед передба-

² NORFUND. (2018). Norfund Report on Operations 2018. URL: https://issuu.com/norfund/docs/virksomhetsrapporten_final_2018.

чала тематичну спеціалізацію концентрації ресурсів країни. Під терміном «нішева дипломатія» зазвичай розуміється, що країна займає певну позицію, місце, виходячи з тих чи інших сприятливих для цього умов. «Нішева дипломатія» найбільш властива середнім і малим державам. Загалом, ця практика означає, що країна може концентрувати свої зусилля на декількох специфічних локальних завданнях³. Нішеву дипломатію також можна розглядати як діяльність у специфічній області зовнішньої політики, в якій держава має потенціал для лідерства з конкретного питання. З іншого боку, нішева дипломатія – це метод, який використовується малими або середніми країнами для здійснення ефективного внеску в міжнародний розвиток⁴. В якості відповідних ніш малими та середніми країнами часто обираються сприяння розв'язанню міжнародних конфліктів, політика надання допомоги, екологічна політика. У випадку Норвегії доцільно говорити про появу своєрідної ніші «good power» (доброї сили) внаслідок опори країни на традиції моралізму загалом та «моральний вимір» зовнішньої політики зокрема. Завдяки реалізації відповідної політики Норвегія отримує як визнання з боку великих держав, так і статус *primus inter pares* в середовищі інших держав, які також прагнуть отримати міжнародно-політичне визнання внаслідок акцентування на «моральному вимірі» власної зовнішньої політики⁵. Одним з проявів Норвегії як «good power» є її екологічно-енергетична складова, зокрема в рамках допомоги країнам, що розвиваються.

З огляду на те, що Офіційна допомога з метою розвитку (ОПР) має досить обмежену сферу охоплення, все більшого значення для реалізації доступу населення до стійких відновлюваних джерел енергії отримують приватні інвестиції високорозвинених країн. В якості країн-лідерів з застосування відновлюваної енергії, скандинавські країни активно залучаються до її розвитку в країнах, що розвиваються. В цьому контексті Норвегія, яка отримує 98% електроенергії з відновлювальних джерел, позиціонує себе як відновлювально-енергетичну супердержаву («renewable superpower») та як державу, що ставить на меті глобальне завдання збільшити частку населення у світі, що має доступ до екологічно чистих джерел енергії⁶. Таким чином Норвегія підкреслює власну глобальну відповідальність за реалізацію цілей сталого розвитку. Фінансування розвитку відновлюваної енергії в країнах, що розвиваються, здійснюється Норвегією через механізми інвестицій державних фінансових установ розвитку, а також інвестицій компаній-розробників, інвесторів та інших типів компаній. Для кращого розуміння діяльності Норвегії в даному напрямку, зазначимо типи компаній, через які нею реалізується стратегія допомоги для розвитку:

- 1) Компанії-девелопери та інвестори – компанії, основною діяльністю якої є реалізація власних проектів та / або інвестування в розробку енергетичних проектів;
- 2) Постачальники обладнання та технологій;
- 3) Фінансові установи – банки, фонди та інші організації, що фінансують проекти з застосування технологій відновлюваних джерел енергії;
- 4) Консалтингові компанії;
- 5) Державні установи – експортні кредитні агенції та інші громадські організації з надання кредитів⁷.

Найбільшим норвезьким інвестором в розвиток відновлюваної енергії є Norfund – приватна акціонерна компанія, підвітна МЗС Норвегії, інвестиції якої в розвиток відновлюваних джерел енергії за 2013-2018 рр. становили 850 млн. дол. В порівнянні з аналогічними показниками Данії та Швеції, інвестиції яких спрямовані через IFU та Swedfund відповідно, Norfund витрачає на розвиток відновлюваної енергії втричі більше. Серед норвезьких приватних компаній – девелоперів та інвестиційних компаній, якими протягом 2005-2017 рр. на розвиток відновлювальної енергії було надано інвестицій на суму близько 2,85 млрд. дол., найбільшими є SN Power,

³ Evans, G., & Grant, B. (1991). *Australia's foreign relations in the world of the 1990s*. Carlton, Victoria: Melbourne University Press, p.29.

⁴ Henrikson, A. K. (2005). *Niche Diplomacy in the World Public Arena: the Global 'Corners' of Canada and Norway*. *The New Public Diplomacy*, 67-87. doi: 10.1057/9780230554931_4.

⁵ Ibid, p.75.

⁶ IEA. (2017). *Energy policy of IEA countries. Norway 2017 Review* URL: https://www.regjeringen.no/contentassets/21e80b8392494672897854413675021e/iea-rapport-idr_2017_norway_web-final.pdf.

⁷ Furu, M., & Nagothu, S. (2018). *Scandinavian Investments in Renewable Energy in Developing Countries*. URL: https://www.nordicenergy.org/wp-content/uploads/2018/12/ZERO-Norfund-Solklyngen_Report.pdf.

Agua Imara, Scatec Solar, Equinor, Kube Energy, Tinfos, KLP, а також Norway's PA Technical Services Ltd., відповідальна за проєкт гідроелектростанції Nkusi в Уганді⁸.

Дані щодо структури інвестицій Норвегії (інвестиції Norfund 2017 р. (2.5 млрд. дол.) представлені на Рис. 1.

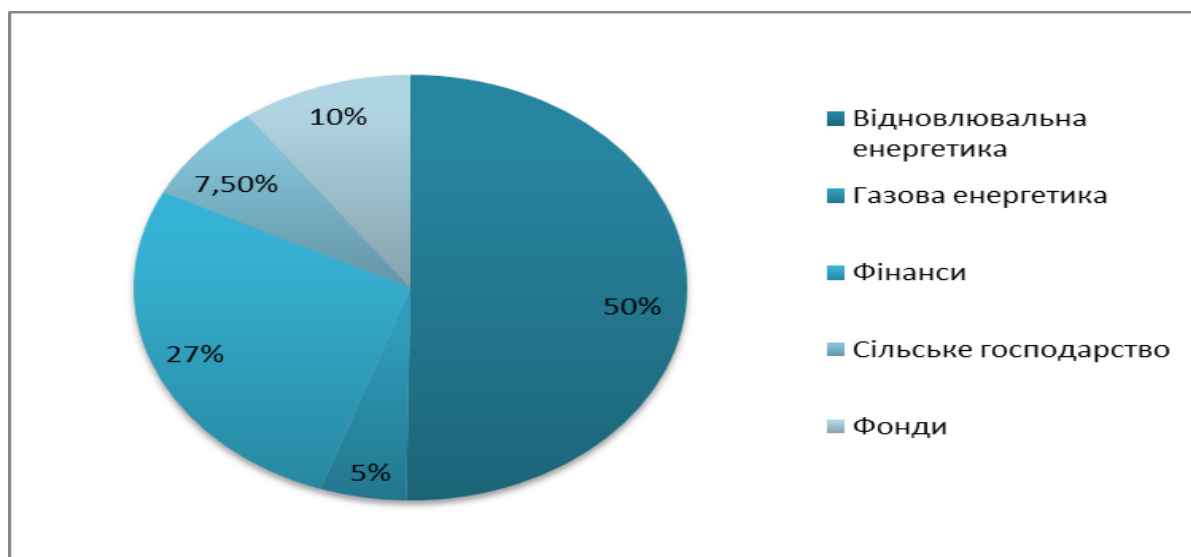

Рис. 1. Структура інвестицій Norfund (Норвегія)

Хоча Швеція та Данія також здійснюють діяльність, спрямовану на розвиток відновлюваної енергії в країнах, що розвиваються, рівень їх фінансового залучення до реалізації відповідних проєктів значно поступається норвезькому. Встановлено, що Швеція надає допомогу передусім через консалтингові компанії (Sweco та ABB) або інвестиції у маломасштабні проєкти (Seabased AB в Гані and North Investors AB в Філіппінах)⁹. Дані щодо структури інвестицій Швеції (інвестиції Swedfund 2017 (500 млн. дол.) представлені на Рис. 2.

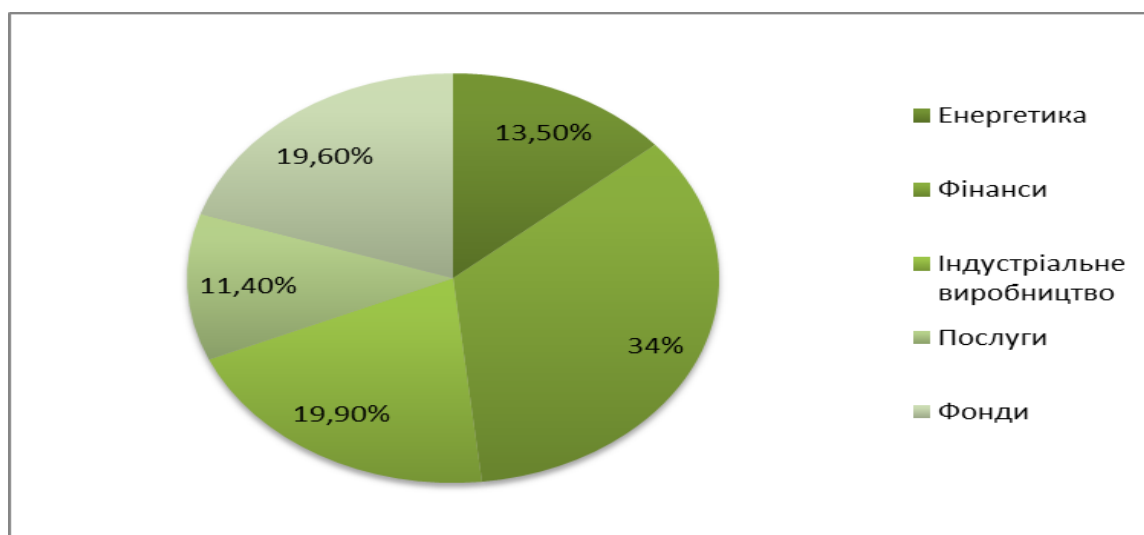

Рис. 2. Структура інвестицій Swedfund (Швеція)

Данія представлена діяльністю інституціональних інвесторів, насамперед пенсійним фондом, а також Frontier Energy Fund та Africa Infrastructure Fund, які мало залучені до безпосеред-

⁸ NORFUND. (2018). Norfund Report on Operations 2018. URL: https://issuu.com/norfund/docs/virkksomhetsrapporten_final_2018.

⁹ Spratt, S. (2018). DFIS and development impact: an evaluation of Swedfund. URL: <https://eba.se/wp-content/uploads/2018/05/2018-01-Swedfund-webb.pdf>.

ньої реалізації відновлювально-енергетичних проєктів. Дані щодо структури інвестицій Данії представлені на Рис. 3. Інвестиції IFU 2017 (770 млн. дол.).

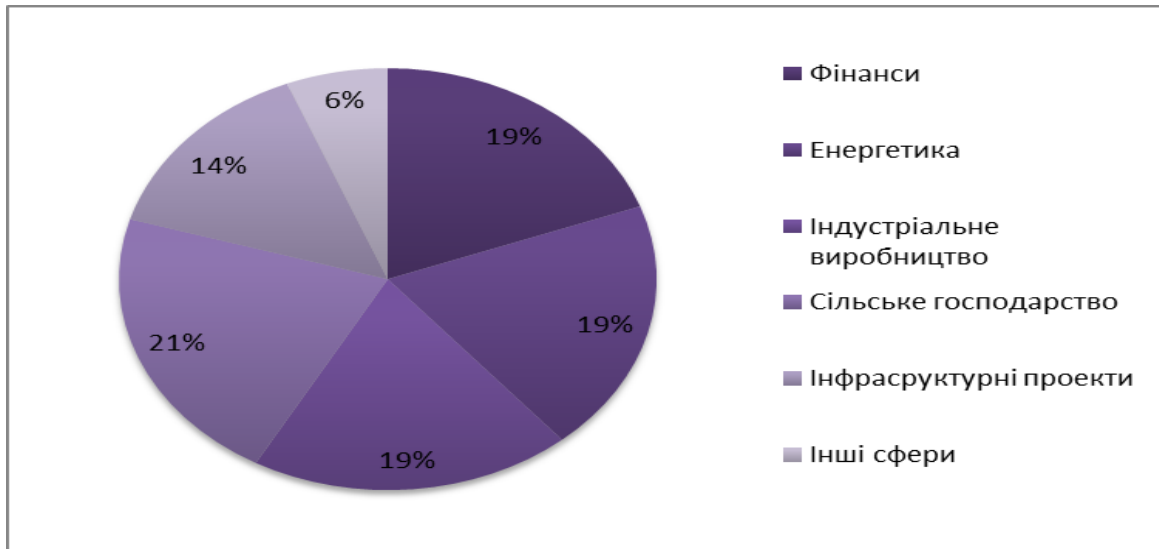

Рис. 3. Структура інвестицій IFU (Данія)

Таким чином, серед скандинавських країн Норвегія є найбільшим інвестором в розвиток відновлюваної енергії в країнах, що розвиваються, як через державні, так і через приватні компанії, що дозволяє говорити про наявність в них потужного норвезького кластеру компаній-промоутерів відновлюваної енергетики.

Як вже зазначалось, нордичні країни є одними з найбільших в світі надавачів офіційної допомоги в цілях розвитку як через підтримку національних компаній, які здійснюють діяльність в країнах, що розвиваються, так і через залученість до проєктів місцевих урядів, під чим насамперед мається на увазі вдосконалення інституційної та регуляторної бази інвестування проєктів. Підтвердивши в Білій книзі з реалізації цілей сталого розвитку 2016 р. чіткі зобов'язання щодо реалізації цілі «забезпечення загального доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії», Норвегія задекларувала наміри протягом декількох років вдвічі збільшити власний внесок у розвиток відновлюваних джерел енергії в країнах, що розвиваються, через збільшення бюджету допомоги для розвитку. З загального бюджету офіційної допомоги для розвитку, що на 2019 р. становив 4.6 млрд. доларів, на розвиток відновлюваної енергетики в країнах, що розвиваються, було виділено 110 млн. доларів.

У випадку Норвегії основними каналами надання допомоги для розвитку відновлюваної енергії є посольства країни, відповідальні за двосторонню допомогу для розвитку, та NORAD в складі МЗС, що здійснює управління багатосторонніми фондами. Окрім цього, NORAD та Norfund здійснюють підтримку приватних та комерційних проєктів. Основними ініціативами NORAD та Norfund в сфері розвитку відновлювальної енергетики в країнах, що розвиваються, є Clean Energy for Development та Private Sector Development. Головною метою першої ініціативи, започаткованої в 2007 р., є зменшення бідності, стимулювання економічного зростання та зменшення забруднення, задля чого передбачено реалізацію енергетичних проєктів з використанням гідро- та сонячної енергії, освітні проєкти та дослідження та надання технічної допомоги.

До реалізації даної ініціативи також залучені такі приватні компанії як SN Power (з 2017 р. належить Norfund), Scatec Solar та KLP. В останні роки саме SN Power є найбільшою компанією з надання комерційних інвестицій для розвитку ініціативи Clean Energy for Development шляхом фінансування гідроенергетичних проєктів в країнах, що розвиваються, зокрема на Філіппінах (проєкти Ambuklao, Binga, Maris Canal, Magat), в Лаосі (проєкт Theun Hinboun), Замбії (проєкти Lunsemwfa, Mulungushi, Muchinga) та Панамі (проєкт Bajo Frio)¹⁰.

Комерційні інвестиції норвезьких компаній та приватних інвесторів представлені на Рис. 4.

¹⁰ IFU. (2018). Investeringsfonden for udviklingslande. URL: <https://www.ifu.dk/wp-content/uploads/IFU-Operating-Report-2018.pdf>.

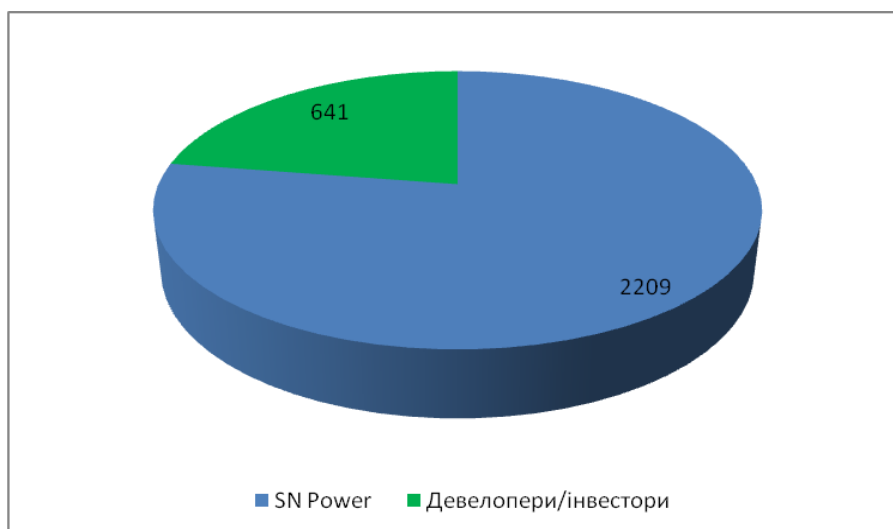

Рис.4. Комерційні інвестиції норвезьких компаній та приватних інвесторів 2005-2017 рр. (млн. дол.)

Варто зазначити, що основними інструментами реалізації ініціативи Clean Energy for Development є: прямий інвестиційний капітал (70%), кредити компаніям та фінансовим установам (15%), та непрямий інвестиційний капітал, що надається через фонди (15%). В той час як більша частина інвестицій Norfund спрямована на реалізацію великомасштабних проектів, фонди в основному фінансують менші бізнес-проекти та підприємців. В рамках ініціативи Private Sector Development, що діє з початку 1990-х років, NORAD здійснює підтримку технологічно-економічних досліджень та відповідних навчань¹¹. Окрім вищевказаних ініціатив, Норвегія бере участь в мульти-донорських програмах, найуспішнішою з яких є програма GET FiT, започаткованої в Уганді в 2013 р. (крім уряду Норвегії, донорами виступають уряди Великої Британії, Німеччини та ЄС). Іншими організаціями, що надають підтримку розвитку відновлюваної енергетики в країнах, що розвиваються є Innovation Norway, NORWEP та Nysnø AS.

Innovation Norway є урядовою організацією з розвитку інновацій та підприємництва, що надає підтримку норвезькому бізнесу за кордоном, зокрема консалтингові послуги, гранти на розвиток бізнесу, кредити для бізнесу з низьким рівнем ризику для забезпечення довгострокового фінансування та інноваційні кредити на ранній фазі реалізації проекту. В 2018 р. на підтримку норвезького бізнесу організацією було виділено 2,34 млрд. доларів, 49% з яких було спрямовано на енвайроменталістські проекти. Норвезькі компанії, що отримують підтримку Innovation Norway, здійснюють свою діяльність в Кенії (SUNami Solar Kenya), Танзанії, Уганді, Південній Африці, а також на Близькому Сході.

Ще однією організацією, що підтримує розвиток відновлюваної енергетики в країнах, що розвиваються, шляхом посередництва між норвезькими компаніями та іноземними урядами й підприємствами, є Norwegian Energy Partners (NORWEP), що має спільне фінансування з боку держави і приватного сектору. NORWEP було утворено шляхом об'єднання INTSOK (Норвезька Асоціація партнерів в нафтогазовій промисловості) та INTPOW (Норвезька Асоціація партнерів з відновлюваної енергетики) в 2017 р., внаслідок чого NORWEP надає підтримку як нафтогазовим норвезьким компаніям, так і компаніям з відновлювальної енергетики, які здійснюють діяльність за кордоном.

Основними завданнями NORWEP є проведення консультацій, здійснення обміну інформацією між норвезькими компаніями та міжнародними партнерами, а також забезпечення платформи для обміну знаннями та досвідом в сфері розвитку відновлюваної енергетики, зокрема проведення відповідних форумів в зацікавлених країнах.

¹¹ Ingebritsen C. (2012). Ecological Institutionalism: Scandinavia and the Greening of Global Capitalism. Scandinavian Studies, URL: https://www.jstor.org/stable/23343478?seq=1#metadata_info_tab_contents.

Для реалізації своєї діяльності у 2018 р. NORWEP отримала від уряду Норвегії 3,7 млн. євро¹². В свою чергу, Nysnø AS є суверенним фондом багатства Норвегії, що має на меті боротьбу з кліматичними змінами, виступаючи одним з важливих інструментів уряду країни для виконання нею зобов'язань в рамках Паризької кліматичної угоди. Завдання фонду полягає в сприянні зменшенню викидів, насамперед через інвестування в енергозощаджувальні проекти з опорою на розвиток відновлюваної енергетики в країнах, що розвиваються.

Окрім вищезазначених організацій, норвезька присутність в розвитку відновлюваної енергетики в країнах, що розвиваються, зокрема, в Африці реалізується через діяльність некомерційних організацій. Однією з таких організацій є Південно-Африкансько-Норвезька Асоціація (South African Norwegian Association (SANA)), яка виступає платформою для торговельного та інвестиційного співробітництва між компаніями ПАР та Норвегії¹³. Окрім розвитку відновлюваної енергетики, організація займається реалізацією соціальних та освітніх програм. Подібними завданнями опікується заснована в 2015 р. Нігерійсько-Норвезька торговельна палата (NNCC).

Проаналізуємо інституції, що беруть участь в розвитку відновлюваної енергетики в країнах, що розвиваються, за видами надання послуг та за напрямками розміщення. Так, консалтингові послуги в напрямку консультування з енергетичних питань в країнах, що розвиваються, надаються такими норвезькими компаніями як AF Gruppen, DNV GL, KF Gruppen, Multiconsult, Norconsult¹⁴. Фінансова установа Differ здійснює діяльність в напрямі інвестування екологічних стартапів в напрямі розвитку сонячної енергетики. В Таблиці 1. представлені компанії, що спеціалізуються на наданні допомоги в сфері відновлюваної енергетики в країнах Центральної та Південної Америки, Азії та на Близькому Сході.

Таблиця 1.

Надання допомоги Норвегією в країнах Центральної та Південної Америки, Азії та на Близькому Сході.

Компанія	Вид послуг	On-grid/ off-grid	Тип відновлюваних ресурсів	Діяльність
Agua Imara	Девелопінг/ інвестування	On-grid	Гідроенергетика	Проекти в Панамі
BKK	Девелопінг/ інвестування	On-grid	Гідроенергетика	Проекти в Панамі
Equinor	Девелопінг/ інвестування	On-grid	Сонячна та вітроенергетика	Проекти в Бразилії та Аргентині
NBT AS	Девелопінг/ інвестування	On-grid	Вітроенергетика	Проекти в Китаї (Внутрішня Монголія)
Scatec Solar	Девелопінг/ інвестування	On-grid	Мережева сонячна електроенергетика	Проекти в Центр. та Південній Америці, Азії та на Близькому Сході
SN Power	Девелопінг/ інвестування	On-grid	Гідроенергетика	Проекти гідроелектростанцій на Філіппінах, в Лаосі, Панамі
Statkraft	Девелопінг/ інвестування	On-grid	Гідро-, вітро- та сонячна енергетика	Проекти в Індії, Бразилії, Перу та Чилі
Th Lao Enterprise & Partners Co Ltd.	Девелопінг/ інвестування	On-grid	Сонячна та вітроенергетика	Інжиніринг, консультування та управління проектами в Лаосі
Tinfos AS	Девелопінг/ інвестування	On-grid	Гідроенергетика	Будівництво гідроелектростанцій в Манілі та Індонезії

¹² Grebeblog. (2017). Norwegian Energy Partners. URL: <https://greberenewableenergyblog.wordpress.com/2017/11/13/norwegian-energy-partners/>.

¹³ Hagen, M. (2019). Opening speech at "Africa in 2019: what to expect?". URL: <https://www.regjeringen.no/en/aktuelt/apningsinnlegg-pa-seminaret-africa-in-2019-what-to-expect/id2626759/>

¹⁴ Ingebritsen C. (2012). Ecological Institutionalism: Scandinavia and the Greening of Global Capitalism. Scandinavian Studies, URL: https://www.jstor.org/stable/23343478?seq=1#metadata_info_tab_contents

Вищенаведені дані свідчать, що проекти з відновлювальної енергетики реалізуються норвезькими інституціями в таких країнах Центральної та Південної Америки, як Панама (Agua Imara, BKK, SN Power), в Бразилії та Аргентині (Equinor, Statkraft), Перу та Чилі (Statkraft) та країнах Азії: на Філіппінах, в Лаосі (SN Power, Th Lao Enterprise & Partners Co Ltd.), Індії (Statkraft), Манілі та Індонезії (Tinfos AS)¹⁵.

Діяльність в даному напрямі реалізується через надання послуг інжинірингу, консультування, управління проектами. Проведений аналіз показує, що більшість проектів реалізується в країнах Африки (Таблиця 2.).

Таблиця 2.

Надання допомоги Норвегією в напрямі відновлювальної енергетики в країнах Африки

Компанія	Вид послуг	On-grid/ off-grid	Тип відновлюваних ресурсів	Діяльність
Flowpower Norway AS	Девелопінг/ інвестування	On-grid	Гідроенергетика	Проект гідроелектростанції в Уганді
Agua Imara	Девелопінг/ інвестування	On-grid	Гідроенергетика	Проекти в Замбії
BKK	Девелопінг/ інвестування	On-grid	Гідроенергетика	Проекти в Замбії
Scatec Solar	Девелопінг/ інвестування	On-grid	Мережева сонячна електроенергетика	Проекти в Африці
SN Power	Девелопінг/ інвестування	On-grid	Гідроенергетика	Проекти гідроелектростанцій в Замбії, Уганді
Norsk Vind Energi AS	Девелопінг/ інвестування	On-grid	Вітроенергетика	Проект вітроенергетичного парку Makambako в Танзанії
TrønderEnergi	Девелопінг/ інвестування	On-grid	Гідроенергетика	Фінансування гідроелектростанції Bugoye в Уганді
Grenor AS	Девелопінг/ інвестування	Не визначено	Гідроенергетика	Субсидювання гідроелектростанції в Камеруні
Bright Products	Девелопінг/ інвестування	Off-grid	Сонячна енергетика	Проекти в Африці
Kube Energy	Девелопінг/ інвестування	Off-grid	Сонячна енергетика	Проекти для таборів біженців в Південному Судані та Кенії
NB Solar	Девелопінг/ інвестування	Off-grid	Сонячна енергетика	Будівництво електростанцій в Південній Африці
SunErgy	Девелопінг/ інвестування	Off-grid	Сонячна енергетика	Проекти в Камеруні
Solar Village	Девелопінг/ інвестування	Off-grid	Сонячна енергетика	Проекти в Замбії

Вищенаведені дані свідчать, що проекти з відновлювальної енергетики реалізуються норвезькими компаніями в напрямі девелопінг та інвестування в таких країнах, як Уганда (компанії Flowpower Norway AS, TrønderEnergi, SN Power), Замбія (компанії Agua Imara, BKK, Solar Village), Камеруні (компанії Grenor AS, SunErgy), в Південній Африці (NB Solar), в Південному Судані та Кенії (Kube Energy).

На відміну від Швеції та Данії, Норвегія спрямовує підтримку відновлюваної енергетики у країнах, що розвиваються, через механізм грантів, активно залучаючи до даного процесу приватні компанії.

Висновки. Для північних країн екологія є не просто політикою, але національною ідеєю. Стратегічним пріоритетом зовнішньої політики Норвегії в 2011-2030 рр. визнано збільшення частки відновлюваних джерел енергії в кінцевому споживанні всередині країни, розвиток еко-

¹⁵ IFU. (2018). Investeringsfonden for udviklingslande. URL: <https://www.ifu.dk/wp-content/uploads/IFU-Operating-Report-2018.pdf>.

логічних технологій і зниження викидів парникових газів. Запобігання забрудненню навколишнього середовища, застосування відновлювальних джерел енергії були проголошені Урядом Норвегії невід'ємною складовою співпраці в області розвитку в рамках прийняття «Плану дій Норвегії в сфері екології при організації співробітництва в галузі розвитку» (2006 р.). Крім даного плану співпраці з країнами, що розвиваються, відбувається в рамках іншої державної ініціативи «Чиста енергія з метою розвитку», за яку відповідають три міністерства, дослідницьких інститути, фонди. Програма двостороннього співробітництва в галузі використання відновлюваних джерел енергії охоплює більше 35 країн. Виключність Норвегії полягає в тому, що країна має багатий досвід використання відновлюваних джерел енергії і, разом з тим, безпечного видобутку і застосування вуглеводів, що є основою програм допомоги країнам, що розвиваються в цих галузях.

Норвегія проводить свою зовнішню політику в рамках концепції «нішевої дипломатії», ґрунтуючись на особливостях національної ідентичності, політичної культури, а також беручи до уваги роль і статус малої країни. Це, в свою чергу, означає, що Норвегія, не маючи можливості повною мірою впливати на світові процеси, оскільки країна не володіє достатнім обсягом владних ресурсів, вважає за доцільне діяти в рамках концепції «нішевої дипломатії», використовуючи механізми багатосторонньої дипломатії для того, щоб проводити прагматичну зовнішню політику в енергетичній сфері, зосереджуючись на конкретних напрямках енергетичної співпраці, в т.ч. розвитку відновлюваних джерел енергії.

З огляду на те, що в останні роки Норвегія збільшує інвестиції в розвиток відновлюваної енергетики в країнах, що розвиваються, можемо дійти до висновку, що підтримка сфери відновлюваної енергетики стала одним з елементів позиціонування Норвегії як «доброї сили». В рамках згаданої вище концепції «нішевої дипломатії» такий вектор зовнішньополітичної діяльності Норвегії свідчить про її наміри зайняти не просто одну з традиційних «ніш», а так звану «нішу доброї сили», яка є своєрідним кластером ніш, діяльність в рамках яких спрямована на забезпечення сталого розвитку людства в цілому.

References

1. Evans, G., & Grant, B. (1991). *Australia's foreign relations in the world of the 1990s*. Carlton, Victoria: Melbourne University Press, p.29.
2. Furu, M., & Nagothu, S. (2018). *Scandinavian Investments in Renewable Energy in Developing Countries*. URL: https://www.nordicenergy.org/wp-content/uploads/2018/12/ZERO-Norfund-Solklyngen_Report.pdf.
3. Hagen, M. (2019). *Opening speech at "Africa in 2019: what to expect?"*. URL: <https://www.regjeringen.no/en/aktuelt/apningsinnlegg-pa-seminaret-africa-in-2019-what-to-expect/id2626759/>.
4. Henrikson, A. K. (2005). *Niche Diplomacy in the World Public Arena: the Global 'Corners' of Canada and Norway*. *The New Public Diplomacy*, 67–87. doi: 10.1057/9780230554931_4.
5. IEA. (2017). *Energy policy of IEA countries. Norway 2017 Review*. URL: https://www.regjeringen.no/contentassets/21e80b8392494672897854413675021e/iea-rapport-idr_2017_norway_web-final.pdf.
6. Ingebritsen C. (2012). *Ecological Institutionalism: Scandinavia and the Greening of Global Capitalism*. *Scandinavian Studies*, URL: https://www.jstor.org/stable/23343478?seq=1#metadata_info_tab_contents.
7. Grebeblog. (2017). *Norwegian Energy Partners*. URL: <https://greberenewableenergyblog.wordpress.com/2017/11/13/norwegian-energy-partners/>.
8. NORFUND. (2018). *Norfund Report on Operations 2018*. URL: https://issuu.com/norfund/docs/virksomhetsrapporten_final_2018.
9. IFU. (2018). *Investeringsfonden for udviklingslande*. URL: <https://www.ifu.dk/wp-content/uploads/IFU-Operating-Report-2018.pdf>.
10. Spratt, S. (2018). *DFIS and development impact: an evaluation of Swedfund*. URL: <https://eba.se/wp-content/uploads/2018/05/2018-01-Swedfund-webb.pdf>.